

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 133/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. Ing. M. C., N., zastúpeného A. s. r. o., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Sžd 17/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. Ing. M. C. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. januára 2013 doručená sťažnosť JUDr. Ing. M. C., N. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 1 Sžd 17/2012. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 23. januára 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že 18. apríla 2011 o 9.20 h na S. ulici v N. malo dôjsť k spáchaniu priestupku tým, že vodič motorového vozidla Alfa Romeo Giulietta s evidenčným číslom N. neuposlúchol pokyn vyplývajúci z dopravnej značky IP 17a a zastavil a stál s motorovým vozidlom na parkovacom mieste s plateným státím bez zaplatenia poplatku za parkovanie. Okresný dopravný inšpektorát Okresného riaditeľstva Policajného zboru N. (ďalej len „okresný inšpektorát“) rozkazom o uložení sankcie za priestupok sp. zn. ORPZ-NR-OD12-Pr-629/2011 z 18. mája 2011 uznal sťažovateľa za vinného zo spáchania uvedeného priestupku s tým, že porušením ustanovení § 3 ods. 2 písm. b) a § 25 ods. 1 písm. o) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestnej premávke“) sa dopustil priestupku podľa § 22 ods. 1 písm. k) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“). Bola mu uložená pokuta vo výške 60 €.

Proti uvedenému rozkazu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu odpor, keďže s dôvodmi a závermi nesúhlasil. Následným rozhodnutím okresného inšpektorátu sp. zn. ORPZ-NR-OD12-Pr-629/2011 z 19. júla 2011 bol sťažovateľ uznaný vinným v rovnakom rozsahu a bola mu uložená rovnaká sankcia.

Sťažovateľ v podanom odvolaní zdôraznil, že z odôvodnenia rozhodnutia nevyplýva, na základe akých skutočností dospel správny orgán k záveru, že sa skutku dopustil práve on. Rozhodnutím Krajského dopravného inšpektorátu Krajského riaditeľstva Policajného zboru v N. (ďalej len „krajský inšpektorát“) sp. zn. KRPZ-NR-KDI-SK-98/2011 z 8. septembra 2011 bolo odvolanie sťažovateľa zamietnuté a bolo potvrdené rozhodnutie okresného inšpektorátu.

Proti rozhodnutiu krajského inšpektorátu podal sťažovateľ 21. septembra 2011 Krajskému súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) žalobu o preskúmanie rozhodnutia

a postupu správneho orgánu. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 S 147/2011 z 13. marca 2012 bola žaloba zamietnutá ako nedôvodná. Na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžd 17/2012 z 11. decembra 2012 bol rozsudok krajského súdu potvrdený.

Podľa názoru najvyššieho súdu správny orgán mal dôvodne za preukázané, že páchatelom priestupku bol práve sťažovateľ, čo podľa neho vyplýva napr. z toho, že on telefonicky oznamoval, že sa na vozidle nachádza blokovacie zariadenie, ktoré žiadal odstrániť, na výzvu nepredložil platný parkovací lístok, vo veci sa odmietal zápisnične vyjadriť a po vykonaní príslušných úkonov nasadol do vozidla a odišiel s ním preč. Najvyšší súd však opomenul zohľadniť niekoľko relevantných ustanovení právnych predpisov, a to najmä ustanovenie § 25 ods. 1 písm. o) zákona o cestnej premávke, z ktorého vyplýva, že zákaz zastaviť a stáť na platenom parkovisku, ak nie je zaplatený poplatok za parkovanie, sa vzťahuje na vodiča, a preto páchatelom inkriminovaného priestupku je vodič, teda osoba, ktorá s motorovým vozidlom zastavila a stála na platenom parkovisku bez zaplateného poplatku za parkovanie, a nie osoba, ktorá prišla motorové vozidlo vyzdvihnúť alebo na ňom odišla preč. Povinnosť vykonávať objasňovanie priestupkov, t. j. zistiť presne a úplne skutočný stav veci a na ten účel si obstarat' potrebné podklady na rozhodnutie zákon ukladá správnomu orgánu (nie teda sťažovateľovi). Už v odvolacom správnom konaní bolo povinnosťou ex offio dôsledne sa zaoberať tvrdeniami a námietkami sťažovateľa, čo sa však nestalo. K náprave nedošlo ani v konaní pred všeobecnými súdmi, pretože pri rozhodovaní sa tieto uspokojili výlučne s tvrdeniami správnych orgánov pri absencii akéhokoľvek objektívneho dôkazu o páchatelovi priestupku. Neobstojí záver najvyššieho súdu (potvrdzujúci tvrdenie krajského inšpektorátu), podľa ktorého sťažovateľ nevyužil právo vyjadriť sa na mieste, čím mal potvrdiť skutočnosť, že bol vodičom vozidla. Hoci najvyšší súd sťažovateľovi vytýka, že sa neriadil zásadou, podľa ktorej práva patria len bdelym, zároveň nevzal do úvahy, že sťažovateľ využil na ochranu svojich práv všetky dostupné právne prostriedky. Poukazovanie na vysokoškolské právnické vzdelanie sťažovateľa je zjavným porušením rovnosti strán v súdnom konaní, pretože rovnaká námietka podaná osobou bez

vysokoškolského právnického vzdelania by možno nebola považovaná za „účelové tvrdenie“ žalobcu bez akéhokoľvek právneho opodstatnenia.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Sžd 17/2012 s tým, aby bol rozsudok z 11. decembra 2012 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Napokon sa domáha náhrady trov konania v sume 331,12 €.

II.

Z rozkazu o uložení sankcie za priestupok okresného inšpektorátu sp. zn. ORP-NR-ORPZ-NR-OD12-Pr-629/2011 z 18. mája 2011 vyplýva, že ním bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania priestupku podľa § 22 ods. 1 písm. k) zákona o priestupkoch, za čo mu bola uložená pokuta vo výške 60 €. Priestupku sa dopustil tým, že 18. apríla 2011 o 9.20 h v N. na S. ulici pred budovou pošty s vozidlom Alfa Romeo Giulietta neuposlúchol pokyn vyplývajúci z dopravnej značky IP 17a a zastavil a stál na parkovacom mieste s plateným státím bez zaplatenia poplatku za parkovanie (vo vozidle sa nachádzal neplatný parkovací lístok zo 14. apríla 2011 s dobou platnosti do 14.54 h). Podľa názoru okresného inšpektorátu nie sú pochybnosti o tom, že sťažovateľ sa dopustil uvedeného priestupku, a to vzhľadom na skutočnosť, že policajná hliadka vykonávala kontrolu sťažovateľa v súvislosti s plnením zákonných povinností.

Z odporu proti rozkazu o uložení sankcie za priestupok z 30. mája 2011, ktorý sťažovateľ podal prostredníctvom právneho zástupcu, vyplýva, že s dôvodmi a závermi rozkazu nesúhlasí, pretože sťažovateľ disponuje dokladom o zaplatení poplatku za parkovanie z predmetného času a miesta, keď malo dôjsť k spáchaniu priestupku.

Z rozhodnutia o priestupku okresného inšpektorátu sp. zn. ORPZ-NR-OD12-Pr-629/2011 z 19. júla 2011 vyplýva, že ním bol sťažovateľ uznaný vinným a sankcionovaný v rovnakom rozsahu ako v predchádzajúcom rozkaze o uložení sankcie za priestupok. Zo spisov vyplýva, že sťažovateľ bol 15. júna 2011 písomne predvolaný na ústne

pojednávane, ktoré sa malo konať 7. júla 2011, avšak jeho právny zástupca sa ospravedlnil a po vzájomnej dohode bol stanovený termín pojednávania na 19. júl 2011. Sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca sa ani na tento termín nedostavili. Zaslali však ospravedlnenie, v ktorom žiadali o prerokovanie priestupku v ich neprítomnosti, čo sa aj stalo. Sťažovateľ neuplatnil relevantné námietky. Na základe správy o výsledku objasňovania priestupku, záznamu o podaní vysvetlenia sťažovateľom, úradného záznamu o dopravnom priestupku, plánika z miesta dopravného priestupku, fotodokumentácie dopravného priestupku a evidenčnej karty vodiča bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania priestupku.

Z odvolania sťažovateľa z 2. augusta 2011 vyplýva, že podľa jeho názoru z odôvodnenia nevyplýva, na základe akých skutočností bolo zistené, že sa skutku dopustil práve on. Nedostatočné zistenie skutkového stavu potvrdzuje aj fakt, že ide o firemné motorové vozidlo, ktoré nie je majetkom sťažovateľa.

Z rozhodnutia krajského inšpektorátu sp. zn. KRPZ-NR-KDI-SK-98/2011 z 8. septembra 2011 vyplýva, že ním bolo odvolanie sťažovateľa zamietnuté a rozhodnutie okresného inšpektorátu bolo potvrdené. Podľa názoru krajského inšpektorátu v spisovom materiáli je záznam o podaní vysvetlenia priestupku zo strany sťažovateľa. Bol na mieste poučený a mal možnosť sa vyjadriť, teda uviesť všetky skutočnosti (námietky). Uviedol však, že sa vyjadří písomne. V odpore proti rozkazu o uložení sankcie za priestupok uviedol, že disponuje dokladom o zaplatení poplatku za parkovanie, pričom iný dôvod neuvádzal. K tomu je potrebné dodať, že v žiadnom svojom vyjadrení neuviedol, že by vozidlo nezaparkoval on, ale ani neuviedol inú osobu, ktorá vozidlo zaparkovala. Preto treba námietku považovať za bezpredmetnú.

Zo žaloby sťažovateľa z 19. septembra 2011 podanej krajskému súdu 21. septembra 2011 vyplýva, že správny orgán porušil povinnosť dôkladne zistiť osobu páchatel'a priestupku, pretože na usúdenie, že ním bol sťažovateľ, postačilo to, že bol oznamovateľom. Pritom išlo o firemné auto, ktorého je aj on spoluvlastníkom, a je preto logické, že oznámil skutočnosť, že sa na vozidle nachádza blokovacie zariadenie. To však nemalo viesť k automatickému presvedčeniu, že bol páchatel'om priestupku, keďže po príchode polície

k autu túto skutočnosť nepreverovali a vôbec sa sťažovateľa nepýtali, či on vozidlo zaparkoval.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 11 S 147/2011-36 z 13. marca 2012 vyplýva, že ním bola žaloba sťažovateľa zamietnutá. Podľa názoru krajského súdu v zázname o objasňovaní priestupku, ale ani v priestupkovom konaní nevznikli pochybnosti o správnosti skutkových zistení.

Z odvolania sťažovateľa z 3. mája 2012 vyplýva, že namieta ustálenie, podľa ktorého sa priestupku dopustil on, a opakuje už predtým uplatnenú obranu.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sžd 17/2012 z 11. decembra 2012 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu podstatnou námietkou sťažovateľa bol nedostatočne zistený skutkový stav spočívajúci v nepreukázaní, že konkrétnou osobou páchatel'a priestupku bol on sám. S touto námietkou sa nebolo možné stotožniť. Je nepochybné, že aj na priestupkové konanie sa vzťahujú princípy obsiahnuté v Listine základných práv a slobôd a v dohovore. Legitímna požiadavka zachovania súladu priestupkového konania s uvedenými princípmi však neopravňuje na to, aby sa ustanovenia upravujúce pracovný postup v priestupkovom konaní vo svojich dôsledkoch vykladali spôsobom, ktorý by fakticky znemožnil akýkoľvek efektívny postih. Interpretácia obmedzujúcich pravidiel postupu v správnom trestaní nemôže byť natoľko extenzívna, aby vo svojich dôsledkoch znemožnila účinný postih za protiprávne konanie. Správny orgán mal dôvodne za preukázané, že páchatel'om bol práve sťažovateľ, čo ustálil na základe skutočnosti, že tento sa sám nachádzal na mieste spáchania priestupku a prihlásil sa k predmetnému vozidlu, oznamoval telefonicky polícii, že na vozidle sa nachádza blokovacie zariadenie, ktoré žiadal odstrániť, bol legitimovaný a komunikoval s príslušníkmi polície, na výzvu nepredložil platný parkovací lístok, k veci sa odmietal zápisnične vyjadriť a po vykonaní administratívnych úkonov nasadol do vozidla a odišiel s ním preč, pričom na mieste pri podaní vysvetlenia netvrdil, že priestupok nespáchal a ani nijako nespochybňoval, že sa s ním koná ako s vodičom vozidla, ktorý vozidlo zaparkoval. Túto skutočnosť nenamietal ani neskôr v odpore proti rozkazu o uložení sankcie

za priestupok a ani na ústnom prerokovaní priestupku, ktorého sa nezúčastnil. Za daných okolností preto správny orgán dôvodne považoval uvedené skutočnosti za dostatočné na identifikáciu sťažovateľa ako páchatel'a priestupku. Treba súhlasiť s názorom okresného inšpektorátu, podľa ktorého nie je potrebné, aby sťažovateľ sám seba označil ako páchatel'a, ale je potrebné zdôrazniť, že v takom prípade osoba s evidentným vzťahom k vozidlu snažiaca sa preniesť zodpovednosť na inú neidentifikovanú osobu musí byť pripravená na to, že správny orgán môže vychádzať z ostatných dôkazov a posúdiť, či tieto sú samy osebe dostatočne preukazné na identifikáciu páchatel'a, teda či z takýchto vykonaných dôkazov možno logickým postupom dospieť k ucelenému dôkaznému reťazcu, z ktorého možno vyvodíť zodpovednosť konkrétnej osoby. Pokiaľ sťažovateľ začal až dodatočne (v odvolaní proti rozhodnutiu okresného inšpektorátu) vytýkať nedostatočne zistený skutkový stav, takáto námietka neobstojí, keďže je zrejmé, že k inému postupu vzhľadom na dovedajší pasívny postoj sťažovateľa nebol dôvod a takáto obrana v uvedenom štádiu konania sa dôvodne javila ako nevieryhodná, účelová a zjavne smerujúca k zbaveniu sa zodpovednosti za spáchaný priestupok jej prenesením na inú neidentifikovanú osobu. Sťažovateľ mal v konaní možnosť zbaviť sa obvinenia poukázaním na to, že priestupku sa dopustil niekto iný. Ak však takéto tvrdenie nepodporil označením osoby, ktorá sa mala priestupku dopustiť, nemôže dôvodne očakávať, že takéto nepreukázateľné tvrdenie vyvolá pochybnosti postačujúce na zbavenie jeho zodpovednosti za priestupok. Takto poskytnutá možnosť ponúkať dôkazy a uplatniť prostriedky na vlastnú obranu (ktorú však sťažovateľ nevyužil) plne zodpovedá ústavnému princípu rovnosti zbraní, ktorý bol v plnej miere zachovaný. Treba tiež pripomenúť, že účastník konania musí byť aktívny, čo vyplýva už aj z rímskoprávnej zásady „vigilantibus iura scripta sunt“, teda že práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou). V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, lebo inak ich podcenením či zanedbaním môžu svoje práva stratiť.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej bez opory vo vykonaných dôkazoch bol označený za páchatel'a priestupku.

Podľa názoru ústavného súdu treba skutkové a právne závery najvyššieho súdu považovať za dostatočné, úplné a presvedčivé. V žiadnom prípade sa nejavia ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ so závermi nesúhlasí, sama osebe nemôže zakladať porušenie označených práv.

Z pohľadu ústavného súdu treba prisvedčiť sťažovateľovi, ktorý tak v priebehu správneho konania, ako aj konania vedeného všeobecnými súdmi poukazoval na to, že konanie o priestupkoch treba v podstate považovať za trestné konanie s aplikáciou tých základných zásad, ktoré sú pre trestné konanie neopomenuteľné. Ide najmä o zásadu prezumpcie neviny, ako aj o právo stíhanej osoby slobodne sa rozhodnúť o tom, akým spôsobom sa bude počas konania, resp. v tom-ktorom štádiu konania obhajovať. Súčasťou uvedeného oprávnenia je aj slobodné rozhodnutie o tom, či a v akom rozsahu sa stíhaná osoba bude vyjadrovať k obvineniu, ktorému čelí. Rozhodnutie stíhanej osoby o týchto otázkach tvorí zároveň súčasť procesno-právnej zodpovednosti stíhanej osoby za výsledok konania. Je totiž vecou stíhanej osoby rozhodnúť sa, aká obrana bude pre ňu

najvýhodnejšia, no zároveň v prípade, ak sa toto rozhodnutie ukáže ako nesprávne, musí niešť za to procesno-právnu zodpovednosť.

V danom prípade sa sťažovateľ rozhodol postupovať tak, že nikdy výslovne nevyhlásil, že nie on zaparkoval s vozidlom, ale rovnako výslovne nevyhlásil ani to, že by niekto iný tak urobil a ani žiadnu konkrétnu osobu v tomto smere nikdy neoznačil. V odpore proti rozkazu o uložení sankcie za priestupok výslovne uviedol, že disponuje dokladom o zaplatení poplatku za parkovanie z predmetného času a miesta. Takýto doklad nikdy nepredložil a už sa naň nikdy viac neodvolával. V ďalšom konaní (počnúc od odvolania proti rozhodnutiu okresného inšpektorátu) formuloval už svoju obranu tak, že vytýkal absenciu dôkazov preukazujúcich, že vozidlo zaparkoval on.

Keďže sťažovateľ sa rozhodol brániť uvedeným spôsobom, nebolo možné vytýkať správnym orgánom, ale ani všeobecným súdom, že na základe zadovážených dôkazov, ktoré vzhľadom na produkovanú obranu sťažovateľa boli dostatočné, dospel v rámci hodnotenia dôkazov k presvedčeniu, že sa sťažovateľ priestupku dopustil.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2013